

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE EBELİKLE İLGİLİ YASAL MEVZUATLAR

Sümeyye ALTIPARMAK¹

Yeşim AKSOY DERYA²

GİRİŞ

Ebelik mesleği, kadınlara gebelik, doğum ve doğum sonrası süreçlerde nitelikli bakım verme sanatıdır. İnsanlığın var oluşundan itibaren varlığını sürdüren bu meslek, sağlık alanındaki bilimsel ilerleme ve gelişmelerle uyumlu olarak ivmesini arttıran, etik değerlerin ışığında bilim ve sanatı birlikte içeren profesyonel bir disiplindir. Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (International Confederation of Midwives, ICM) ebelerlik felsefesine göre yetişen bir ebeden; kadınların sağlık gelişimine katkı vermesini, sağlığını korumasını ve gizliliğini sağlamasını beklemektedir. Ayrıca gerekli hallerde bilgilendirme eşliğinde kadınların kendi kararlarını alırken desteklemesini ve normal doğumların bir savunucusu olmasını beklemektedir. Tüm bu görevler yapılırken ise; sorumluluğunun bilinciyle saygı ve güven eşliğinde, kültürel, etik değerlere saygı duyarak anne-bebek sağlığını daha ileriye götürmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca görevi; özelden kadın ve çocuğun, genelde tüm toplumun sağlığını korumak ve yükseltmek olan ebelerlik mesleğinin statü kaybına uğramaması için yasal dayanaklarının olması önem arz etmektedir. Ebelerlikte yasal mevzuatların ve yasal dayanakların bilinmesi ebelerlik bakım ve uygulamalarının daha nitelikli olmasına, böylelikle ebelerlik mesleğinin toplum içerisinde statüsünün yükselmesine neden olacaktır. Bu açıdan değerlendirildiğinde ebelerlik mesleğinin yasal mevzuatlarını dünyadan örneklerle ve ülkemizden kaynaklarla incelemek doğru bir yaklaşım olacaktır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelerlik Bölümü, sumeyye.kandemir@inonu.edu.tr

² Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelerlik Bölümü, yesim.aksoy@inonu.edu.tr

- Embriyoloji ve fetüsün gelişimi
- Gebelik, Doğum ve Lohusalık
- Jinekolojik ve Obstetrik Patoloji
- Psikolojik konular dâhil doğum ve ebeveynlik için hazırlık
- Doğma hazırlık (doğumda teknik ekipman bilgisi ve kullanımı dahil)
- Analjezi, Anestezi ve yeniden canlandırma
- Yenidoğan bebek Fizyolojisi ve Patolojisi
- Yenidoğan bebek bakımı ve izlemi
- Psikolojik ve sosyal faktörler

KAYNAKLAR

- Adıgüzel O, Tanrıverdi H, Sönmez Özkan D. Mesleki Profesyonellik ve Bir Meslek Mensupları Olarak Hemşireler Örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*. 2011; 9(2): 235-260.
- American College of Nurse-Midwife (ACNM). *Criteria for provision of home birth services*. 2008. (01.03.2023 tarihinde <http://www.midwife.org/memberFiles/education/ClinicalBulletinNo7.pdf> adresinden ulaşılmıştır.)
- Arslan H, Karahan N, Çam Ç. Ebeliğin doğası ve doğum şekli üzerine etkisi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. 2008; 1(2): 54.
- Aytaç S, Kıvanç MM, Fatma AY. Dört Avrupa ülkesinde ebeliğin güncel durumu ve ebelik araştırmalarının gelişimi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*. 2014; 1(1), 77-90.
- Beydilli E. *Ebelerin görev yetki ve sorumluluklarını algılama durumlarının belirlenmesi ve geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi*. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2000.
- Birleşik Krallık'ta hemşireliğin tarihi. (22.5.2023 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Birle%C5%9Fuk_Krallık%C4%B1k%27ta_hem%C5%9Fireli%C4%9Fin_tarihi adresinden ulaşılmıştır.)
- CVZ. Verloskundig Vademecum 2003 [Obstetrical Manual 2003] Final Report of the Obstetric Working Group of the National Health Insurance Board of the Netherlands. College van Zorgverzekeraars (CVZ), Amstelveen. 2003.
- Çiçek ÖE. *Ebelik Son Sınıf Öğrencilerinin Görev Tanımları ve Yeterlilik Alanlarına Göre Kendilerini Değerlendirmeleri*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2009.
- Dimond B. The nursing and midwifery council. *British Journal of Midwifery*. 2002;10(4), 239-242.
- Ejder Apay, S. Geçmişten günümüze ebelik: tarihi bir inceleme. *Lokman Hekim Dergisi*. 2014; 4(2), 13-20.
- Eren N, Uyer G. *Sağlık meslek tarihi ve ahlakı*. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi; 1987.
- Eren N, Uyer G. *Sağlık Meslek Tarihi ve Ahlakı: Ebelik ve Sağlık Memurluğu Ebelik*. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi; 1993.
- European Union. Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7. September 2005 on the recognition of Professional qualifications. (05.03.2023 tarihinde <http://www.eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005S> adresinden ulaşılmıştır.)
- Foster IR, Lasser J. *Ebelik Uygulamalarında Profesyonel Etik*. (Ersoy N, Özcan M, Ergin A, Çev. Ed.). Nobel Akademik Yayıncılık, 2015.
- HebG-Hebammengesetz. Gesetz über den Beruf der Hebamme und des Entbindungspfleger [Law on the profession of the midwife and the male midwife],1985. (02.03.2023 tarihinde http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/hebg_1985/gesamt.pdf adresinden ulaşılmıştır.)

- International Confederation of Midwives. *The philosophy and model of midwifery care 2018*. (20.05.2023 tarihinde <https://www.internationalmidwives.org/assets/files/definitions-files/2018/06/eng-philosophy-and-model-of-midwifery-care.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- International Confederation of Midwives. *Position Statement Legislation to Regulate Midwifery Practice*. (11.07.2023 tarihinde <https://www.internationalmidwives.org/assets/files/statement-files/2018/04/legislation-to-regulate-midwifery-practice-eng-docx.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Karaçam, Z. Türkiye’de profesyonel bir disiplin olarak ebelik mesleğinin durumu: Yasal düzenlemeler, eğitim ve araştırma. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*. 2016;6(3), 128-136.
- Kayacı S. *Sağlık yüksekokulları ebelik bölümü öğrencilerinin ebelik mesleği hakkındaki görüşlerini etkileyen faktörlerin incelenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2006.
- Koç, E. *İstanbul’daki Kadın Doğum ve Çocuk Hastanelerinde Çalışan Ebelerin Görev Yetki Sorumluluklarını Algılamaları ve İş Doyumlarının Değerlendirilmesi*. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011.
- Köker AH. *Doğum ve Ebelik Tarihi: Eski Çağlarda – Osmanlılar Devrinde Ebelik Tarihi*. Kayseri: 1997.
- Loytved C, Wenzlaff P. German-Out-of-Hospital Study 2000–2004. *Hans Huber*, Bern. 2007.
- Nurses, Midwives and Health Visitors Act, 1992. (22.05.2023 tarihinde <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1992/16> adresinden ulaşılmıştır).
- Nursing and Midwifery Council, 2002. (23.05.2023 tarihinde <https://www.nmc.org.uk> adresinden ulaşılmıştır).
- Onat G. Kanıtla dayalı uygulamalar doğrultusunda alternatif doğum yöntemi: Evde doğum. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. 2009; 3(2), 99-105.
- Özdemir R, Özcan G. Dünya’da ve Türkiye’de Ebelik Mesleğinin Gelişimi ve Ebe İnsangücü. Çoşar Çetin F, Yeşilçiçek Çalık K (Eds.), *Doğum Öncesi Dönem I (Ebeler ve Ebelik Öğrencileri İçin)* içinde. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevleri; 2018. p. 1-16.
- Özger Y. Osmanlı’da Kadınların Memuriyette İstihdamı Meselesi ve Sicill-i Ahvâlde Kayıtlı Memurların Resmî Hâl Tercümeleleri. *History Studies: Internatioanal Journal of History* 2012; 4 (1): 419-47.
- Roberts J. November/December. Professionalism and Nurse-Midwifery. *Journal of Nurse-Midwifery*, 1993; 38(6), 315-317.
- Sharp J. The midwives book, 1671. (21.05.2023 tarihinde <https://www.cai.cam.ac.uk/discover/library/online-exhibitions/her-book/authors/jane-sharp-16411671> adresinden ulaşılmıştır).
- Statistik Austria. Statistisches Jahrbuch 2009 [Statistical Year Book 2009]. (05.03.2023 tarihinde http://www.statistik.at/web_de/dynamic/statistiken/bevoelkerung/geburten/publikationen?id=2&webcat=25&nodeId=193&frag=3&listid=25 > adresinden ulaşılmıştır).
- TBMM. *1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun*. 1928. (07.03.2023 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1219.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- TBMM. *2827 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun*. 1983. (07.03.2023 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2827.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- TBMM. *Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği*. 2013.(07.03.2023 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/05/20100525-10.htm> adresinden ulaşılmıştır).
- TBMM. *Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veterinerlik, Eczacılık ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik*. 2008. (10.03.2023 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.11949&MevzuatIlski=0&sourceXmlSearch=> adresinden ulaşılmıştır).

- TBMM. *Gebe Okulu, Gebe Bilgilendirme Sınıfı, Doğumu Hazırlık ve Danışmanlık Merkezleri Çalışma Usul ve Esasları*. 2018. (13.03.2023 tarihinde <https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklen-ti/27473,gebe-okulu-gebe-bileke093068a-ccaf-4c37-aa08-7886ae9fa1e5pdf.pdf?0> adresinden ulaşılmıştır).
- TBMM. *Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*. 2014. (07.03.2023 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/01/20140118-1.htm> adresinden ulaşılmıştır).
- TBMM. *Sağlık Bakanlığı Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği*. 1983. (07.03.2023 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=3.5.85319&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=yatakl%C4%B1%20tedav> adresinden ulaşılmıştır).
- TBMM. *Sağlık Kabinlerinin Açılışı ve İşleyişi Hakkında Genelge*. 1997. (12.03.2023 tarihinde <https://saglik.gov.tr/TR,11081/saglik-kabinlerinin-acilisi-ve-isleyisi-hakkinda-genelge.html> adresinden ulaşılmıştır).
- TBMM. *Sağlık Meslek Mensupları İle Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik*. 2014. (11.03.2023 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140522-14.htm> adresinden ulaşılmıştır).
- UKCC. *Guidelines for Professional practice*. United Kingdom Central Council for Nursing, Midwifery and Health Visiting. London. 1998; 5-37.
- Yıldız N. Yeni Zelan’da da ebelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. 2008; 1(2), 76-81.
- Yurdakul M, Kaya D. Dünyada ve Türkiye’de ebelik eğitimi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2007; 23(2), 1-11.